

Liikenne- ja viestintäministeriölle

Viite: LVM:n lausuntopyyntö , LVM/1190/2012

Asia: Lausuntopyyntö Avoin tieto liikenteessä ja viestinnässä -luonnos

Lausunnon antajan tiedot:

	CSC tieteen tietotekniikan keskus Oy
Lausunnon laatija:	Pirjo-Leena Forsström

Avoin tieto liikenteessä ja viestinnässä -luonnos

Liikenne- ja viestintäministeriö on eturintamassa avaamassa tietovarantojaan. Luonnos on selkeä kokonaisuus, joka kuvaa hallinnonalan tietovarantotilanteen, tavoitteet ja etenemismallin. Täsmälliset toimenpiteet auttavat löytämään hallinnonalan ylittävät toimenpiteet (mm. anonymisointi, käyttäjien tunnistus ja valtuutus, lisenssit). Kokonaiskuvaan voisi vielä lisätä omaksi kohdaksi seurannan, ja seurannan tuloksien vaikutuksen. Tutkimuksen näkökulma julkishallinnon tietovarantoihin sisältyy kokonaisarkkitehtuurissa OKM:n kohdealueeseen. Raportissa kuvattu tieto on potentiaalista tutkimustietoa. Tästä näkökulmasta olennaista on poistaa esteitä tiedon hyödyntämiselle tutkimuksessa ja sitä kautta rationaalisessa päätöksenteossa (mikä pohjautuu tutkimustietoon).

CSC toteaa, että tietojen saatavuuteen, yhteiskäyttöisyyteen yms. vaikuttaa se, että eri tietoja hallinnoivat eri viranomaiset ja käytössä olevat tietopalvelut on toteutettu useiden eri ohjelmistotoimittajien toimesta eri sovelluksia käyttäen. Järjestelmien yhteentoimivuuden edistäminen edellyttää investointeja, mikä tulee ottaa huomioon määrärahoissa ja etenkin aikatauluissa. CSC huomauttaa samalla, että kyseisten selvitysten tekemiselle varataan riittävästi aikaa ja resursseja jotta yhteentoimivuus aidosti kasvaisi. Samalla CSC toteaa, että kustannuslaskennan osalta olisi syytä miettiä myös vaihtoehtoisia toteutusmalleja sekä erityisesti eri mallien hyötyjä. Nyt nykyisten kustannusmallien puutteet jäävät analysoimatta. Liikenne- ja viestintäministeriön tuleekin ohjeistaa ja valvoa laskelmien laatimista ja valmistelussa käytettävien tietojen luotettavuutta.

CSC kiinnittää huomiota toimenpiteeseen 7, jonka mukaan tiedonluovutusikäytäntöjä seuran, sekä toimenpiteeseen 8, jonka mukaan otetaan käyttöön ministeriön yhteiset tiedonluovutuksen periaatteet. Eikö toimenpide 8 muuta toimenpiteen 7 seuraamisen sijasta aktiivisen kehittämisen suuntaan?

Työryhmän mietinnössä ei ole lainkaan käsitelty avattavien tietojen käyttömahdollisuuksia ja käyttäjänäkökulmaa muutoin kuin vaikutusväittämässä. Käyttökenaarioiden tunnistaminen kuitenkin auttaisi aineistojen sisällön ja palvelunkehittämisessä, itse asiassa sen pitäisi olla ohjaava tekijä.

Lisäksi CSC kiinnittää huomiota siihen, että raportissa ei ole käsitelty tietovarannoissa olevien tietojen laatua ja laadunvarmistusta. Tutkimus tarvitsee tietoa, johon se voi luottaa. Tiedon luotettavuuden ja ajantasaisuuden varmistamiseksi tietopohjan tulee perustua suoraan toiminnan yhteydessä syntyvään tietoon eikä erikseen koottuun ja raportoituun aineistoon. Tiedon luotettavuuden kannalta keskeisintä on, että tiedon käsittelijät tietävät tarkoittavansa samaa asiaa. Tiedon tehokas liikkuminen eri toimijoiden välillä edellyttää tiedon yhteismitallisuutta. Keskeinen toimenpide on yhteisten käsitteiden ja määrittelyiden tietopohjan luominen. Mahdolliset virheet tai puutteet johtuvat mm. päivityksen puutteista tai tietojärjestelmistä aiheutuneista ongelmista. Kun tietovarannoissa olevia tietoja ruvetaan aiempaa laajemmin käyttämään hyväksi, täytyy tietoturvan ohella huolehtia myös tietojen laadunvarmistuksesta siten, että tietojen oikeudellisuudesta ja luotettavuudesta voidaan varmistua.

Kumppanuusmallissa tutkimus- ja koulutuskäyttö tulee rinnastaa viranomaiskäyttöön erityisesti a) tieteellisen tutkimuksen ja b) yhteiskunnallisia oloja koskevien selvitysten osalta. CSC on useissa yhteyksissä kiinnittänyt huomiota ja tehnyt ehdotuksia tietovarantojen saamisesta nykyistä laajemmin ja helpommin tutkimuksessa ja päätöksenteossa hyödynnettäväksi samoin kuin niiden käyttöä tukemaan palveluiden kehittämistä. CSC yhtyy myös raportissa esitettyihin näkemyksiin siitä, että esitetyillä toimenpiteillä voidaan vähentää päällekkäisen tiedon keräämistä, nopeuttaa ja yksinkertaistaa hallinnon prosesseja sekä näin parantaa hallinnon tuottavuutta ja palvelujen laatua.

Tällä hetkellä pystymme julkishallinnossa hyödyntämään tietovarannoista löytyvää tietopohjaa hyvin niukasti esimerkiksi kuntauudistuksen tai muiden vastaavien isojen kehittämistoimien suunnittelussa, käyttäen hyväksi parasta tutkimusosaamista (esim. mikrotason analyysit).

Jos tietovarantoihin ei pääse helposti käsiksi (esimerkiksi käytettävyysongelmien tai hankalan lupabyrokratian takia), ei myöskään ole houkuttelevaa kouluttaa tutkijoita alueelle tai tehdä sellaista tutkimusta jossa tällaisia tietovarantoja hyödynnetään. Tämä taas tarkoittaa, ettei julkishallinnolla ole käytössä parasta mahdollista tietopohjaa osaamiskapeikkojen takia.

Kaikkia korkeakouluja (yliopistot ja ammattikorkeakoulut) tulee kohdella ”julkisen hallinnon viranomaisina”. Korkeakouluille on lailla asetettu julkista valtaa ja niiden koko tehtäväkenttä liittyy lailla määriteltyyn julkiseen tehtävään. Perusrekisterien tietoja pitää saada korkeakouluihin hallinnolliseen käyttöön veloituksetta.

Lopuksi CSC kiittää liikenne- ja viestintäministeriötä ripeästä toiminnasta julkisen sektorin aineistojen avaamisessa.